

Asia: VN/24781/2025

Lausuntopyyntö sosiaali- ja terveysministeriön asetusluonnoksesta Sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomaisen suoritteiden maksullisuudesta

Lausunnonantajan lausunto

Onko suoritteet jaoteltu tarkoituksenmukaisesti?

Suoritteet on jaettu tarkoituksenmukaisesti.

Ovatko eri suoritteista perittävät maksut ymmärrettäviä ja oikeudenmukaisia?

Tutkijalähtöisissä tutkimuksissa koskien Findatan maksuja ehdotetaan yhdistettävän maksuluokkia. Ns. normaalin tietoluvan maksua esitetään korotettavaksi nykyisestä 700 eurosta 800 euroon. Toisaalta ns. laajemman luvan hinta laskisi. Perusteluista ei ilmene, mikä on ollut näiden lupien keskinäinen suhde. Jos normaaleja lupia on ollut enemmän, tarkoittaa uusi hinta käytännössä tutkijoille hintojen korotusta 100 eurolla per lupa. Perustelumuiustiossa ei selkeästi ilmene, mitä tarkoittavat "normaali tietolupa, laaja tietolupa, vähäinen muutos ja laaja muutos" tms.

Akateemista tutkimusta tehdään usein niukalla rahoituksella. Esimerkiksi opinnäytetöitä tehdään tyypillisesti ilman ulkopuolista rahoitusta. Opinnäytetyöt ovat välttämätön osa suomalaisen korkeakoulututkimuksen suorittamista. Samoin tutkijalähtöistä akateemista tutkimusta tehdään usein ilman ulkopuolista rahoitusta.

Esityksessä ei perustella, miksi kliinisissä lääketutkimuksissa ei peritä tutkijalähtöisissä tutkimuksissa maksuja, mutta toisilain alaisten aineistojen käytöstä peritään.

HUS pitää kannatettavana, että ilman ulkopuolista rahoitusta tehtävät tutkijalähtöiset tutkimukset ja opinnäytetyöt olisivat maksuttomia tai maksut ainakin ehdotettua matalampia. Valtion maksuperustelain mukaan maksu voidaan määrätä perittäväksi yleisesti suoritteiden omakustannusarvoa alempana tai jättää kokonaan perimättä, jos siihen terveyden- ja sairaanhoitoon, muihin sosiaaliin tarkoituksiin, oikeudenhoidon, ympäristönsuojeluun,

koulutustoimintaan tai yleiseen kulttuuritoimintaan liittyvistä tai näihin verrattavista syistä on perusteltua syytä.

Onko omakustanteisesti perittävä maksu ja tuntihinta Findatan työstä ymmärrettävä?

-

Muut asetusluonnosta koskevat huomiot.

HUS esittää, että asetuksen perusteluissa täydennetään kustannusvaikutusten arviointia. Tutkijoiden ja opiskelijoiden tasa-arvoista mahdollisuutta käyttää laadukkaita rekistereitä tulee edistää riippumatta siitä minkä tyyppisestä tutkimuksesta on kyse (mm. rekisteritutkimus, geenitutkimus tai kliininen lääketutkimus). Korkeat hinnat voivat heikentää tutkimustyön edellytyksiä. Taloudellisten vaikutusten arvioinnin lisäksi pitäisi arvioida tarkemmin maksujen ja niiden muutosten vaikutusta TKI-toimintaan.

Tutkimukseen kohdistuvien eri maksusäännösten muutosesitysten vaikutuksia TKI-toimintaan tulisi arvioida yksittäisten asetusten sijaan myös kokonaisuutena.

Finnilä Jari
HUS-Yhtymä